

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ :

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ — ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1934

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» — ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

Ψυχάρης, αδελφός του Έρνέστου και γαμπρός του Ακατόλ Φράνς, Λουί Περγκό — ένας από τους πιο πρωτότυπους και πιο σημαντικούς συγγραφείς — Σαρλ Ντημάς, Γαβριήλ Τριστάν Φρανκονί, Σαρλ Μούλλερ, Αντριέν Μπερτράν, Πώλ Ντρού, Φρανσουά Λαφόν και τόσοι, τόσοι άλλοι. — Και τέλος στον Πώλ Βεργλάν (11 Αύγ., αριθ. 616), τον μουσικώτατο αυτόν ποιητή που μαζί με τον Μπιωντελαίρ και τον Ρεμπώ, αποτελούν τις τρεις φωτεινές δόξες της Γαλλίας.

* Καινούργια αξιοπρόσεχτα ρομάντσα έκδοθήκαν του Ανρύ Μπορντώ: «Le chène et les roseaux» και του Ignace Legrand: «A sa lumière».

* Το μεγάλο βραβείο μυθιστορήματος 1934 της Βελγικής Ακαδημίας δόθηκε στον βελγογάλλο συγγραφέα Franz Hellens.

* Στο Παρίσι γιορτάστηκε η εκατονταετηρίδα του ζωγράφου Edgar Degas, για τον οποίο δημοσιεύτηκαν μερικά άρθρα και στον ελληνικό Τύπο.

* Στις 5 Αυγούστου συμπληρώθηκαν είκοσι χρόνια από το θάνατο του κριτικού Ζυλ Λεμαίτρ, του οποίου η σειρά: «Οι σύγχρονοι» και σήμερα ακόμα μπορεί να προσφέρει θετική υπηρεσία σ' όσους ασχολούνται με την πνευματική παραγωγή της προπολεμικής εποχής. Ο Λεμαίτρ υπήρξε ένας από τους πιο πνευματώδεις κριτικούς και μεγάλος θαυμαστής του Ρενάν.

* Έξαιρετικά ενδιαφέρον άρθρο δημοσιεύτηκε στα παρισινά «Φιλολογικά Νέα» (4 Αύγ., αριθ. 616) για τον Φερντινάν Μπρυνετιέρ, γραμμένο από τον Ανρύ Ντέ Ρενιέ

* Ένας μικρός όμιλος σχηματίστηκε στο Παρίσι από διαφόρους διανοούμενους για να προστατέψουν από τη λησμονιά και να διαδώσουν το έργο του βελγογάλλου μυθιστοριογράφου André Baillon, από τα πιο γερά ταλέντα που φάνηκαν τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια. Μ' όλα όμως τα αναμφισβήτητα προτερήματά του, ο Μπαγιών δεν κατόρθωσε να επιβληθεί στο μεγάλο κοινό, και οι άπειραριθμοί ειλικρινείς θαυμαστές του στάθηκαν πάντα νωθροί στο να προπαγανδίσουν το έργο του. Από τη λύπη του και από μια έρωςια που τον βυσάνιζε, πέθανε πριν δύο έτων μόλις πενήντα χρόνων.

Οι έφημερίδες ανέγραψαν το θάνατο του στρατάρχου Λυωται, έλευθερωτού του Μαρόκου, που υπήρξε μια από τις μεγάλες μορφές της Γαλλικής Δημοκρατίας. Πρωτ' απ' όλα ήταν στρατιώτης, με θαυμαστή δημιουργική πνοή, κι' αν η Γαλλική Ακαδημία τον συγκατέλεξε στα μέλη της, η τιμή αυτή απέθυνόταν περισσότερο στον άνθρωπο που με τη δράση του και το έργο του έγραψε τις ωραιότερες σελίδες παρά στον καθαώς λογοτέχνη, που δεν έχει να επιδείξει παρά την αλληλογραφία του και τους λόγους του.

* Άλλοι θ' ασχοληθούν με το τι προσέφερε στην πολιτική της χώρας του. Έδω απλώς από καθήκον ένημερότητας αναγράφουμε ένα θάνατο που για τη Γαλλία αποτελεί πραγματικά έθνική απώλεια και δημιουργεί δυσαναπλήρωτο κενό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Άγνης Ρουσσπούλου-Σουδίτου: «Τί πρέπει να γνωρίζη ο πολίτης».

Το βιβλίο τουτο σκοπό έχει να κατατοπίσει τους τελειοφοίτους των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης στη λειτουργία των κυριωτέρων οργανωμένων συστημάτων της κοινωνικής ζωής, που σ' ένα ώριμο σταυροδρόμι της αλληλεπίδρασης των βρίσκεται κάθε άτομο, και να διδάξει έτσι τους μελλούμενους δασκάλους, υπαλλήλους, επιστήμονες, επαγγελματίες, φορολογουμένους, ψηφοφόρους κλπ. τα χρέη και τα δικαιώματά τους, καθώς και τα ιδανικά όπου πρέπει να τείνουν και την καλύτερη οργάνωση που πρέπει να επιδιώξουν όταν μπορούν συνειδητά στη ζωή. Ο σκοπός του λοιπόν είναι παιδαγωγικός, κι' αν κρίνουμε από την ευκολία και την ευχαρίστηση με την οποία διαβάζεται, τη διαύγεια των έννοιων, τη συστηματική διαίρεση και κατανομή της ύλης, πρέπει να πούμε πως τον επέτυχε πέρα ως πέρα. Η κ. Ρουσσπούλου έχει δουλέψει το θέμα της πολύν καιρό, με απόλυτη πίστη, ενδιαφέρον και αγάπη. Και είναι φανερό σε κάθε αναγνώστη πως οι 280 σελίδες του είναι το καταστάλαγμα πολύ μεγαλύτερης συσσωρευτικής εργασίας, πως προέχεται από περίσσεια ασφαλών γνώσεων, πως δεν είναι ούτε πρόχειρο άτανθισμα, ούτε το άπαντο επιπόλαιης πληροφοριακής πολυπραγμοσύνης. Η απλότητά του δεν είναι ή νερούλη αναλυτικότητα, που δεν έχει τίποτ' άλλο να πει, αλλά το συμπυκνωμένο ξελαγάρισμα, όπου τα περιττά αφαιρέθηκαν και οι περίπλοκες έννοιες απιστρογγυλώθηκαν με πολύωρο δούλεμα. Η κ. Ρουσσπούλου κατόρθωσε ν' απαλλαχτή δλωσδιόλου από τη συγκεχυμένη λυρικότητα των έννοιων και ν' αποδείξει έτσι σε κείνους που χρειάζονται ακόμα τέτοιες αποδείξεις — αλλά που φοβούμαι πως είναι οι πιο άδιαπέραστοι σ' αυτές — πως το γυναικείο μυαλό κάθε άλλο παρ' αντίθετο είναι προς την αυστηρή συστηματικότητα και την ολοκληρωμένη νόηση, δίνοντας έργο ανδρικό με την καλύτερη σημασία της λέξης. Χωρίς να είναι συστηματική παιδαγωγός, η κ. Ρουσσπούλου προσαρμόζεται πολύ περισσότερο προς τις παιδαγωγικές αρχές και αποδείχνει έτσι το παλιό δόγμα πως χρειάζεται πρωτ' απ' όλα ή τέλεια γνώση και ή πνευματική ισορροπία εκείνου που θέλει κάτι να μεταδώσει, δόγμα που χωρίς να το άρνούμαστε, το ξεχνούμε τελευταία πολλές φορές. Η γλώσσα της επίσης, απλή καθαρεύουσα για λόγους σκοπιμότητας, για την πιθανή έγκριση του βιβλίου ως βοηθήματος στα σχολεία της Μ. Εκπαίδευσης, αντίθετα από τη μεταμφιεσμένη καθαρεύουσα πολλών ξεσπαθωμένων δημοτικιστών, είναι προσαρμοσμένη προς το πνεύμα και τη σύνταξη της δημοτικής και παρουσιάζει ευχάριστα ό,τι θεωρείται ξηρό και με άνετες σύντομες φράσεις τους πιο στριμένους συλλογισμούς. Γιατί ή κ. Ρουσσπούλου είναι άληθινή δημοτικίστρια με σωστό γλωσσικό αίσθητήριο. Και

μόνο τέτοιοι δημοτικιστές μπορούν να χειριστούν χωρίς δυσκολία και την καθαρεύουσα και τη δημοτική. "Αν λογαριάσουμε ακόμα πώς είναι το πρώτο βιβλίο στο είδος του—όσα σχετικά υπάρχουν είναι ή πολύ λεπτομερειακά, ή ιστορικά, ή ειδικά—και πώς ως τώρα οι καθηγητές οι επιφορτισμένοι με το μάθημα ούτε ήξεραν από που ν' αρχίσουν, ούτε έβλεπαν καθαρά τὰ σύνορα της ύλης των, θά φανερωθῆ καλύτερα ή χρησιμότητα της εργασίας αυτής, που κάνει πραγματοποιήσιμα τὸ πρόγραμμα της διδασκαλίας της πολιτειακής αγωγῆς στὰ σχολεία μας.

Τὸ ὅτι τὰ ιστορικά της τμήματα είναι σχετικά πολύ σύντομα και κάπως βιαστικά, μπορεί κατά τὴ γνώμη μου νὰ θεωρηθῆ μάλλον πλεονέκτημα παρά ἔλλειψη της μελέτης αυτής. Ἐξὸν τούτου ὁ χρόνος της διδασκαλίας είναι πολύ περιορισμένος κι' ἂν ἀρχίσουμε ἀπὸ ιστορικές ἀναλύσεις δὲ θά φτάσουμε ποτέ στη σύγχρονη πραγματικότητα, ἔχω τὴν ἰδέα πὼς δὲ διαφωτίζει τόσο ἡ ἱστορία τὸ παρὸν, μετὰ τὰ ἀναγκαστικά ἀπλούστερα κοινωνικά συστήματα που παρουσιάζει, ὅσο ἡ πλατύτατη μελέτη τοῦ γύρω μας κόσμου διαφωτίζει και δίνει τὸ νοητικὸ μέσο γιὰ τὴν κατανόηση της ἱστορίας. Και θά ἤθελα, πειραματικά τουλάχιστο, νὰ ἐφαρμολόγησαν μιὰ φορά στὰ σχολεία μας ἡ ἀναδρομικὴ μέθοδος στη διδασκαλία της ἱστορίας, ὥστε νὰ μὴ συναντοῦμε πιά ἀνθρώπους που νὰ γνωρίζουν με λεπτομέρειες τὶς μεταρρυθμίσεις τοῦ Κλεισθένους και νὰ μὴν ἔχουν ἰδέα τί είναι ὁ σταφιδικὸς ὀργανισμὸς ἢ ἡ ἐλευθέρω ζώνη της Θεσσαλονίκης. Και ὅσο γιὰ τὴν ὑποθετικὴν δυσκολία της κατανόησης τῶν πολύπλοκων φαινομένων της σύγχρονης ζωῆς, δὲ βλέπω γιατί τὸ μικρὸ παιδί δὲ θά καταλάβει τὴν ἐκλογή τῶν δημοτικῶν συμβούλων, και θά ἐννοήσει π. χ. τὴν πάλη τῶν μνηστήρων της Πηνελόπης, που μετὰ βασάνιζε μῆνες στὸ Ἑλληνικὸ σχολεῖο : πὼς ἐπενέβαιναν αὐτοὶ οἱ κύριοι ἐνῶ ὑπῆρχε νόμιμος διάδοχος και ἐνῶ τελοσπάντων δὲν τοὺς ἤθελε ἡ Πηνελόπη. Ἀλλ' αὐτὸ φυσικά είναι γενικώτερο φιλοσοφικὸ και παιδαγωγικὸ ζήτημα που ἀξίζει νὰ τὸ πραγματευθῆ κάποτε ἕνας ἀπὸ τοὺς παιδαγωγοὺς μας. Ἡ κ. Ρουσοπούλου, γερὰ κατατοπισμένη στὴν πραγματικότητα, δὲ δυσκολεύεται νὰ τὸ λύσει στη δική της γνωστικὴ περιοχὴ μ' ἕνα συμβιβασμὸ ἀπὸ τοὺς καλύτερους, ρίχνοντας τὸ κέντρο τοῦ βάρους στις σύγχρονες σχέσεις της ὀργανωμένης κοινωνικῆς ζωῆς.

Γιὰ ὅλα τούτα ἀξίζει νὰ συστηθῆ τὸ βιβλίο αὐτὸ ὄχι μόνο στοὺς ἐφήβους γιὰ τοὺς ὁποίους προορίζεται, ἀλλὰ και στὸ πολὺ κοινὸ που κατέχει κάποιον θεμέλιον γενικῆς μόρφωσης, και ἰδιαίτερα στις γυναῖκες της μέσης ἀστικῆς τάξεως που μένουν ἀκόμα ἐξαιρετικὰ ἀπληροφόρητες γιὰ τὶς ἀπλούστερες λειτουργίες τοῦ κράτους και της κοινωνίας ὅπου καλοῦνται νὰ λάβουν μέρος και γιὰ τὶς στοιχειώδεις οικονομικῆς, νομικῆς και ἀστικῆς διατάξεις που ρυθμίζουν τὴν ἀτομικὴ τους ζωὴν.

"Ὅσοι μᾶς γνωρίζουν, θ' ἀπορήσουν που τόσο ἀνεπιφύλακτα ἐπαινέσαμε τὴν ἐργασία της κ. Ρουσοπούλου. Ἀλλὰ οἱ ἐπιφυλάξεις μας ἀνά-

γονται στὸ μεταφυσικὸ και κοινωνιολογικὸ ἐπίπεδο και δὲν μπορούν νὰ θίξουν τὴν ἀδιαμφισβήτητη ἀξία της. Και πρώτο : ἂν ἡ διδασκαλία της πολιτειακῆς αγωγῆς περιοριστῆ στὴν τελευταία τάξη τῶν σχολείων της Μ. Ἐκπαιδεύσεως μετὰ ἐγχειρίδιο τὸ βιβλίο αὐτό, φοβούμαι πὼς θά μείνει θεωρητικὴ και λογοκοπικὴ παράδοση. "Αν ὁ μεγάλος τὸ διαβάσει εὐχάριστα και γρήγορα, είναι γιατί μέσα ἀπὸ τὴ ζωὴ και τὰ παλαίματά του, ἀπὸ τὶς συγκρούσεις στις ὁποῖες βρέθηκε, ἔμαθε πολλὰ πράγματα, πληρώνοντάς τα πολλές φορές ἀρκετὰ ἀκριβὰ, προσοικειώθηκε διάφορες ἐννοίες και ἤρθε σ' ἐπισημὴ με ὀργανισμοὺς, ταμεῖα, τράπεζες, σωματεῖα, ἀρχές, κλπ, διάβασε χιλιάδες ἐφημερίδες και ξεκαθαρίστηκαν μέσα στο νοῦ του ὕστερα ἀπὸ πολλὰ παραπατήματα, οἱ στοιχειώδεις διατάξεις, ὑποχρεώσεις, κυρώσεις, δικαιώματα, κλπ. Διαβάζοντας τὸ βιβλίο της κ. Ρουσοπούλου, συνειδητοποιεῖ μόνο και συστηματοποιεῖ ὅσα ξέρει, ὅπως μετὰ συνέβη και μένα, που σὲ πολὺ λίγες σελίδες μπορῶ νὰ πῶ βρήκα κάτι τελείως νέο και ἄγνωστο. Ὁ νέος ὅμως τῶν 17—20 χρονῶν δὲ ἔχει ἀκόμα συναντήσει τόσο ἄμεσα και τόσο δίπλα του ὅλες αὐτὲς τὶς ἐπιδρώσεις και σχέσεις, και δὲν ἔχει μελετήσει τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Είναι γνωστὸ πὼς στὴν Ἀμερικὴ, ἀπὸ τὴν Γ' τάξη τοῦ δημοτικοῦ ὡς τὸ τέλος σχεδὸν τοῦ Γυμνασίου τὸ μάθημα της πολιτειακῆς αγωγῆς (civics) παίρνει 4—6 ὥρες τὴν ἐβδομάδα. Τὰ παιδιὰ μελετοῦν πηγαινόντας στὰ διάφορα δημόσια γραφεῖα, καταστήματα, ταχυδρομεῖα, ἐργοστάσια, ὀργανισμοὺς κλπ. τὴν ὀργάνωσή τους, κατυστρώνουν μόνο τους διαγράμματα και στατιστικῆς, ἐρωτοῦν διάφορα ἄτομα τοῦ περιβάλλοντος γιὰ τὴν ἐργασία τους, τὶς ὑποχρεώσεις τους κλπ και ἡ θεωρητικὴ κατανόηση ὕστερα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ θά τοὺς εἶναι εὐκολὴ και εὐχάριστη, γιατί τοὺς θυμίζει σὲ κάθε βῆμα χερσποστά παραδείγματα ἀπὸ τὴν προσωπικὴ τους ἐμπειρία. Τὸ ἴδιο θά θέλαμε ἂν ὄχι νὰ ἐφορμιστῆ ἀμέσως, τουλάχιστο νὰ τεθῆ ὡς σκοπὸς ἀπώτερος στὰ δικά μας σχολεία, ἀπὸ τὴν Ε' π. χ. τοῦ δημοτικοῦ, ὥστε στὴν τελευταία τάξη τοῦ Γυμνασίου, μετὰ τὸ βοήθημα της κ. Ρουσοπούλου στὰ χέρια, νὰ ἐπισκοπήσουν τὰ διάφορα φαινόμενα που ἔχουν ἤδη μελετήσει, νὰ τὰ ταξιθετήσουν στὸ μυαλό τους και νὰ εἶναι σὲ θέση και νὰ τὰ συζητήσουν ἀκόμα. Σ' αὐτὰ εἶμαι βέβαιη πὼς ἡ κ. Ρουσοπούλου δὲ θάχει καμῖαν ἀντίρρηση, ἀλλὰ θά ἤθελα νὰ ἰδῶ τονισμένη ρητὰ τὴν ἀπαίτηση τούτη.

Και κάτι ἀκόμα : Ἡ κ. Ρουσοπούλου φαίνεται πὼς ὑπονοεῖ ὅτι ἕνα τέτοιο βιβλίο, ἔστω κι' ἂν δὲν περιορίζεται στὴν ἀπλὴ ἐκθεσὴ τῶν ὑφισταμένων νόμων και κανονισμῶν, μπορεῖ νὰ γραφῆ χωρίς φιλοσοφικῆς προϋποθέσεις γιὰ τὴ φύση και τοὺς σκοποὺς της κοινωνίας, και σὰ νὰ νομίζει ὅτι ὁ κοινὸς νοῦς είναι ἀρκετὸς γιὰ νὰ λύσει ὅλα τὰ προβλήματα και νὰ ξεδιαλέξει κάθε φορά τὸ σωστό. Στάληθθα ὅμως ἔχει και κείνη πολὺ καθορισμένες κοινωνιολογικῆς θεωρίες, χρωματισμένες καθαρὰ χρονικά και τὶς προσφέρει στὸν ἀναγνώστη μετὰ ἀφέλεια, σὰν

κάτι αὐτονόητο καὶ φυσικό. Οἱ προϋποθέσεις αὐτές εἶναι: α) πὼς οἱ πολλοὶ κρίνουν καλύτερα ἀπὸ τοὺς λίγους, β) πὼς ἡ μέθοδος τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης καὶ τῆς προσέλκυσης τοῦ πλήθους μὲ δῆθεν πειστικά λόγια καὶ διαφωτισμοὺς ἐγγυᾶται τὴν πρόοδο, γ) πὼς ὁ ἀπώτατος σκοπὸς τῆς ὀργανωμένης ἀνθρώπινης συμβίωσης εἶναι ἡ γενικὴ εὐημερία καὶ δ) πὼς τὰ σοσιαλδημοκρατικά κόμματα ὄχι μόνον ἐπιδιώκουν αὐτὸ τὸ σκοπὸ καὶ ξεραὺν νὰ τὸν πραγματοποιήσουν, ἀλλὰ καὶ πὼς ἀντιπροσωπεύουν τὴ μελλοντικὴ κατεύθυνση. Δὲ συζητοῦμε ἐδῶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀρχῶν αὐτῶν· δὲ θὰ εἶχε σημασία τὸ ἂν εἴμαστε σύμφωνοι ἢ ὄχι. Ἀλλὰ ὑποστηρίζομε πὼς ἔχομε χρεὶς ἀπέναντι στὴ νέα γενεὰ νὰ μὴν τῆς δίνομε ἀνεξέλεγκτα, καὶ μὲ τὴν ὑπόβλησιν πού περιέχουν οἱ λέξεις «σωσιότερο», «καλιότερο», πιὸ «προοδευμένο» κλπ., δόγματα καθε ἄλλο παρὰ ὑποδειγμένα. Ἀλλὰ ἡ νὰ τοὺς τὰ δίνομε σὰ σύμβολα πίστεως δικὰ μας, πού νὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ τὰ δεχτοῦν ἢ ὄχι, ἢ νὰ τοὺς ἀφήνομε νὰ τὰ συζητήσουν καὶ νὰ τοὺς διαφωτίσουμε καὶ γιὰ τὴν ἀντίθετη ἀπόψη μὲ ἀμεροληψία—ἂν μπορούμε. Γιατί ἀλλιῶς κινδυνεύει νὰ ἐξασκήσομε ἓνα βιασμὸ τοῦ νοῦ, χειρότερο ἴσως ἀπὸ τοὺς παλιούς ἐκβιασμούς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς «ἐλέφ Θεοῦ» βασιλείας, πού γίνονταν ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ὑπηῖτοι μὲ τὴν ἐξωτερικὴ βία πού χρησιμοποιοῦσαν. Κι' ἂν προσθέσομε στὶς προϋποθέσεις αὐτές τῆς κ. Ρουσσόπουλου τὸν ἀναγκαστικὸ συμβιβασμὸ πού θὰ κάνει μὲ τὶς ἀρχές τῆς — καθε ἄνθρωπος πού σκέπτεται ἐλεύθερα εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑποχωρήσει ὅπωςδήποτε, ἂν πρόκειται νὰ τὰ σιάξει μὲ τὸ κυρίαρχο παρόν, πού δὲν μπορεί ποτὲ νὰ τὸν ἱκανοποιήσει ὀλωσδιόλου — θὰ ἴδοῦμε πὼς μέσα ἀπὸ τὶς γραμμὲς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ θὰ κατασταλάξει στὸ μυαλὸ τῶν νέων πού θὰ τὸ διαβάσουν ἓνα σύστημα ἀνεξέλεγκτων δογμάτων καθε ἄλλο παρὰ καθαρὸ καὶ συνεπές. Κι' ὅταν φτάσουν στὸ σημεῖο πού θὰ κλονιστεῖ μέσα τους καὶ θὰ τ' ἀγνηθοῦν γιὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο, ὑπάρχει τότε φόβος πὼς θὰ τὰ πετάξουν μονομιᾶς, τὰ χρήσιμα πού ἔμαθαν μαζί μὲ τὶς ἀναπόδειχτες βάσεις τους. Κινδυνεύομε τέλος μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ τῶν παραδοχῶν πού τοὺς δίνομε, νὰ τοὺς καταστήσομε ἀδικούς καὶ προκατειλημμένους ἐναντίον στὶς νέες μορφές κοινωνικῆς σύμπληξης καὶ ὀργάνωσης πού ἀναπηδοῦν ὀλόγουρά μας στὴν ἐξαιρετικὰ μεταβατικὴ τούτη ἐποχὴ, καὶ ἀνίκανους νὰ καταλάβουν καὶ νὰ ἐκτιμήσουν τὶς ἀφυπνισμένες βαθειᾶς καὶ προαιώνιες δυνάμεις ὅπου στηρίζονται σήμερον κινήματα σὰν τοῦ Μουσσολίνι καὶ τοῦ Γκάντι.

ΕΛΛΗ ΛΑΜΠΡΙΔΗ

NEA BIBLIA

Kostas Palamas: «A man's death». («Θάνατος Παλληκαρίου»), translated by A. E. Phoutrides, foreword by D. C. Hesseling.

Giorgio Zoras: La collezione greca «Per conoscere Costis Palamas».

Σόλωνος Π. Βογιατζάκη καὶ Νικολ. Β. Τωμαδάκη: «Βιβλιογραφία Διονυσίου Σολωμοῦ (1825—1933)» σφ. 30.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰς τὴν «Πρωτῶν» (22 Αὐγ.) ὁ κ. Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, γράφων διὰ τὸ Μουσεῖον Λοβέρδου, πού ἐδωρήθη εἰς τὸ κράτος, καὶ χαρακτηρίζων τὴν δωρεάν αὐτὴν ὡς μίαν ἀπὸ τὰς πράξεις ἐκείνας «πού ἀποτελοῦν σταθμοὺς στὴν ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμοῦ ἐνὸς τόπου», παρατηρεῖ ὅτι, ἐκτός τῶν ἄλλων, μὲ τὰς καλλιτεχνικὰς συλλογὰς πού περιλαμβάνει, προσφέρει «πλούσιους πυρῆνες πού ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ σχηματίσουν ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέροντος ἰδιαίτερα μουσεῖα» καὶ ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως πινακοθήκης καθαρῶς νεοελληνικῆς τέχνης, ἡ ὁποία νὰ τὴν παρουσιάσῃ εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς παραγωγῆς τῆς. Ἡ ὑπόδειξις ἔχει ἀσφαλῶς τὴν θέσιν τῆς καὶ ἐρχεται εἰς ἐνίσχυσιν καταβαλλομένης ἤδη σχετικῆς προσπάθειας, ἡ ὁποία ἤρχισε μὲ τὴν συγκέντρωσιν μερικῶν ἔργων Ἑλληνῶν ζωγράφων καὶ γλυπτῶν εἰς αἶθουσαν τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης.

—Εἰς τὴν ἰδίαν ἐφημερίδα (12 Αὐγ.) ἄρθρον τοῦ κ. Στράτη Μυριβήλη ὑπὸ τὸν τίτλον «Λογοτεχνία καὶ πολιτικὴ», εἰς τὸ ὁποῖον ὑποστηρίζεται ἡ γνώμη ὅτι δύο ἀπὸ τοὺς σημερινούς δικτάτορας καὶ ἀρχηγούς μεγάλων λαῶν, ὁ Χίτλερ καὶ ὁ Μουσσολίνι, ἐπιβάλλονται μὲ τὴν ρητορικὴν τῶν δεινότητων καὶ ὅτι καὶ οἱ δύο ἐκμεταλλεύονται ὅσον ἡμποροῦν καλύτερα τὴν φαντασίαν τῶν μαζῶν, μὲ τὸν ἔντονον λόγον, τὴν λυρικὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν χρησιμοποίησιν παλαιῶν συμβόλων.

—Εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα (24 Αὐγ.) ὁ κ. Φῶτος Πολίτης ἐπικρίνει τὸν μελετώμενον ἐξωραϊσμὸν τῶν χώρων γύρω ἀπὸ τὰ ἱστορικά μας μοναστήρια, —ὁ ἐξωραϊσμὸς αὐτὸς πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὸ Δαφνί, πρωτοβουλία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ, —καὶ παραθέτει δύο σχετικὰς γνώμας—διαμαρτυρίας, τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου κ. Κλάους Φρήσλαντερ καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου κ. Δ. Πικιώνη, μὲ τὰς ὁποίας ἀποδεικνύεται πόσον ἀντικαλλιτεχνικὴ καὶ ἀστοχος θὰ ἦτο ἡ μεταβολὴ τῆς «ἀχτένιστης κι' ἀκούρευτης ἐξοχῆς σὲ κατακάθαρο καὶ στιλπνὸ ἀγγλικὸ πάρκο».

—Εἰς ἀρκετάς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας σύντομα βιογραφικὰ μᾶλλον παρὰ κριτικὰ σημεῖωματα διὰ τὸν Μένον Φιλήνταν, εἰς καμμίαν ὁμῶς ἐκτενῆ καὶ ἐνυπόγραφα ἄρθρα διὰ τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ λογοτεχνικὸν ἔργον του. Διὰ τὴν σιωπὴν αὐτὴν δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀνεύθυνοι οἱ γράφοντες εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστήμονες καὶ λογοτέχναι μας.

—Εἰς τὸν «Νέον Κόσμον» (15 Αὐγ.) ἄρθρον τοῦ κ. Ἀρ. Καμπάνη περὶ τοῦ Ἐπ. Κυριακίδου καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐργασίας του.

—Εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» (15 Αὐγ.) ὁ κ. Ζαχ. Παπαντωνίου μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κατόπιν ἐρεῦνης ἐξηκρίβωσε ὅτι ἡ μουσικὴ τῆς περίφημης «Ἀνθισμένης μυγδαλιάς» (στίχοι τοῦ κ. Γ. Δροσίνη) εἶναι Κεφαλλονίτικη καντάδα, γράφων δὲ γενικῶς περὶ ἰδεαλιστικοῦ τραγουδιοῦ, παρατηρεῖ ὅτι ἡ περασμένη γενεὰ, ἂν κριθῇ ἀπὸ τὰ λίγα ἔστω τραγουδάκια πού ἀποτελοῦσαν τὸν μουσικὸν τῆς πλοῦτον καὶ δὲν εἶχαν καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ «ταγκό» καὶ τὰ «φόξ-τρότ» πού κάνουν τὸν ἄνθρωπον ἀνόητον, ἦτο περισσότερον πολιτισμένη ἀπὸ τὴν σημερινήν.

—Εἰς τὰς περισσοτέρας ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας (12 καὶ 13 Αὐγ.) ἐσχολιάσθη δυσμενῶς ἡ διδασκαλία τῶν «Φοινισσῶν» τοῦ Εὐριπίδου εἰς τὸ Στάδιον ἀπὸ τὸν ὀργανισμὸν «Ἀρχαῖον Δράμα». Δυσμενεῖς, ἐπίσης, ἦσαν καὶ αἱ κρίσεις (ἐφημ. 22 καὶ 23 Αὐγ.) διὰ τὴν «Ἠλέκτραν» τοῦ Σοφοκλέους, ἡ ὁποία ἐδιδάχθη εἰς τὸν αὐτὸν χώρον καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιον ὀργανισμὸν. Ἰδιαιτέρως δριμύ ἦτο τὸ σημεῖωμα τοῦ κ. Μιχ. Ροδᾶ εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα», (23 Αὐγ.), εἰς τὸ ὁποῖον, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐτονίζετο ὅτι ἡ ὑποδυθεῖσα τὸν ρόλον τῆς Ἠλέκτρας νέα ἠθοποιός, — ἡ δὲ Στάσα Ἰατρίδου, — ἦτο ἐντελῶς ἀνεπαρκῆς καὶ ὅτι ὁ κ. Λίνος Καρζής, ὁ σκηνοθέτης τοῦ ὀργανισμοῦ, εὐθύνεται τόσον διὰ τὴν κακὴν ἐκτίμησιν τῶν δυνάμεων τῆς ὁσὸν καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἀσυγχωρήτους ἀτελείας τῆς παραστάσεως. Εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπικρίσεων αὐτῶν καὶ σχετικῶς πρὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ «Ἀρχαῖον Δράματος», εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» (24 Αὐγ.) ἐπιστολὴ τοῦ κ. Λουκά Κανακάρη Ρούφου, ὁ ὁποῖος προΐσταται τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ ἄρθρον τοῦ κ. Φ. Μιχαλοπούλου εἰς τὴν «Καθημερινήν», εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζεται